

Αναπληρωτές Υπουργοί

Ενημερωτικά έντυπα

CM/Inf/DH(2012)19

29 Μαΐου 2012¹



Μ.Σ.Σ. κατά Βελγίου και Ελλάδας²

Αξιολόγηση των γενικών μέτρων που παρουσιάστηκαν στα σχέδια δράσης του Βελγίου και της Ελλάδας

Έκθεση που ετοιμάστηκε από το Τμήμα Εκτέλεσης των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

¹ Το έγγραφο αυτό χαρακτηρίστηκε ως περιορισμένης χρήσης κατά την ημερομηνία έκδοσης. Δημοσιεύθηκε κατά την 1144^η συνάντηση των Αναπληρωτών Υπουργών (Ιούνιος 2012) (Ανθρώπινα Δικαιώματα - DH) (βλ. CM/Del/Dec(2012)1144 Αποφάσεις που υιοθετήθηκαν στη συνάντηση).

² Απόφαση της 21 Ιανουαρίου 2011, Ευρεία Σύμβαση, προσφυγή αρ. 30696/09 .

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
I. Βέλγιο: Αξιολόγηση του σχεδίου δράσης	3
A. Απάντηση στις παραβιάσεις του Άρθρου 3 που απορρέουν από την μεταφορά του προσφεύγοντα στην Ελλάδα	3
1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου	3
2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από το Βέλγιο	3
3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία	4
B. Απάντηση στην παραβίαση του Άρθρου 13	4
1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου	4
2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από το Βέλγιο	4
3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία	5
II. Ελλάδα: αξιολόγηση του σχεδίου δράσης	5
A. Απάντηση στις παραβιάσεις του Άρθρου 3 που απορρέουν από τις συνθήκες κράτησης	6
i) <i>Συνθήκες κράτησης των αιτούντων άσυλο</i>	6
1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου	6
2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα	6
3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία	7
ii) <i>Συνθήκες κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων</i>	7
1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου	7
2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα	7
3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία	8
iii) <i>Παραβίαση του Άρθρου 3 που απορρέει από την έλλειψη αποτελεσματικής προσφυγής για υποβολή αιτιάσεων κατά των συνθηκών κράτησης</i>	8
1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου	8
2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα	8
3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία	9
B. Απάντηση στις παραβιάσεις του Άρθρου 3 που απορρέουν από τις συνθήκες διαβίωσης των αιτούντων άσυλο (περιλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων) αφού αφεθούν ελεύθεροι	9
1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου	9
2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα	9
3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία	9
Γ. Απάντηση στην παραβίαση του Άρθρου 13 σε συνδυασμό με το Άρθρο 3 που απορρέει από τις ελλείψεις στην εξέταση των αιτήσεων ασύλου	10
1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου	10
2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα	10
α) Διαδικασίες ασύλου με το νέο νομοθετικό πλαίσιο	10
β) Διαδικασίες ασύλου κατά τη μεταβατική φάση	11
γ) Οικειοθελείς και αναγκαστικές επιστροφές	11
3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία	11
Περίληψη της προτεινόμενης αξιολόγησης	12
I. Όσον αφορά στο Βέλγιο:	12
II. Όσον αφορά στην Ελλάδα:	12

Εισαγωγή

1. Η παρούσα Έκθεση προετοιμάστηκε από τη Γραμματεία κατόπιν αιτήματος των Αναπληρωτών Υπουργών (1120η συνάντηση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων³). Παρουσιάζει μια αξιολόγηση των γενικών μέτρων που έχουν ληφθεί ή / και τα οποία προβλέπονται από τις βελγικές και ελληνικές αρχές αντίστοιχα, σύμφωνα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (το «Δικαστήριο» ή το «ΕΔΔΤΑ») *M.S.S.* κατά Βελγίου και Ελλάδας⁴.
2. Η παρούσα Έκθεση εξετάζει διαδοχικά την κατάσταση σε σχέση πρώτα με το Βέλγιο και μετά με την Ελλάδα. Για καθένα από τα εναγόμενα κράτη παρατίθενται, παραβίαση προς παραβίαση, μια περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου, τα μέτρα που παρουσιάστηκαν στο σχέδιο δράσης⁵ των αρχών, ακολουθούμενα από την αξιολόγηση την οποία οι Αναπληρωτές Υπουργοί ζήτησαν να προετοιμάσει η Γραμματεία.
3. Μια περίληψη της αξιολόγησης παρατίθεται στο παράρτημα.

I. Βέλγιο: Αξιολόγηση του σχεδίου δράσης

4. Στις 20 Ιουλίου 2011⁶ οι βελγικές αρχές προσκόμισαν το σχέδιο δράσης τους για την εκτέλεση της απόφασης *M.S.S.* Το σχέδιο δράσης παραθέτει τα γενικά μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί και την αξιολόγησή τους από τις αρχές.

A. Απάντηση στις παραβιάσεις του Άρθρου 3 που απορρέουν από την μεταφορά του προσφεύγοντα στην Ελλάδα

1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου

5. Το Δικαστήριο έκρινε ότι έλαβαν χώρα δύο ξεχωριστές παραβιάσεις του Άρθρου 3 ως αποτέλεσμα της μεταφοράς του προσφεύγοντα από το Βέλγιο στην Ελλάδα. Η μεταφορά αυτή εξέθεσε τον προσφεύγοντα στις ανεπάρκειες της ελληνικής διαδικασίας ασύλου και σε συνθήκες κράτησης και διαβίωσης που ισοδυναμούσαν με εξευτελιστική μεταχείριση.
6. Αναφορικά με τις ανεπάρκειες της διαδικασίας ασύλου, το Δικαστήριο ιδιαίτερα επεσήμανε ότι ο Ύπατος Αρμοστής των ΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) είχε ενημερώσει τη βελγική κυβέρνηση για την κατάσταση στην Ελλάδα ενώ ακόμα εκκρεμούσε η εξέταση της έφεσης του προσφεύγοντα. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι το Βέλγιο δεν θα έπρεπε απλά να εφαρμόσει τον Κανονισμό «Δουβλίνο» χωρίς να εξετάσει τη δυνατότητα να παρεκκλίνει από αυτόν και δεν θα έπρεπε να υποθέσει ότι ο προσφεύγων θα τύγχανε αντιμετώπισης σύμφωνης με τη Σύμβαση, αλλά, αντίθετα, θα έπρεπε να επαληθεύσει με ποιον τρόπο η Ελλάδα εφαρμόζει στην πράξη την νομοθεσία της περί ασύλου.
7. Αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης και τις συνθήκες διαβίωσης στην Ελλάδα, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι αυτά τα προβλήματα ήταν γνωστά πριν τη μεταφορά του προσφεύγοντα και μπορούσαν πολύ εύκολα να εξακριβωθούν από έναν μεγάλο αριθμό πηγών. Συνεπώς, θεώρησε ότι οι βελγικές αρχές είχαν εν γνώσει τους εκθέσει τον προσφεύγοντα σε συνθήκες κράτησης και συνθήκες διαβίωσης που ισοδυναμούσαν με εξευτελιστική μεταχείριση.

2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από το Βέλγιο

8. Μετά την απόφαση *M.S.S.*, το Βέλγιο σταμάτησε να μεταφέρει τους αιτούντες άσυλο για τους οποίους η Ελλάδα θα ήταν κατ' αρχή υπεύθυνη κατά την εφαρμογή των κριτηρίων που παραθέτονται στον Κανονισμό «Δουβλίνο». Το Βέλγιο εξετάζει τις αιτήσεις των ενδιαφερόμενων προσώπων σύμφωνα με τη

³ Έτσι ονομάζονται οι συναντήσεις της Επιτροπής Υπουργών των 47 κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι συναντήσεις αυτές πραγματοποιούνται 4 φορές το χρόνο με σκοπό να ελέγχουν τη συμμόρφωση των κρατών-μελών προς τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

⁴ Όσον αφορά στα ατομικά μέτρα, οι βελγικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι ο αιτών είχε καταθέσει μια αίτηση ασύλου στο Βέλγιο. Κατά τη συνάντησή τους το Σεπτέμβριο 2011, οι Αναπληρωτές Υπουργοί, έχοντας σημειώσει ότι η αίτηση εκκρεμούσε ακόμα «προσκάλεσαν τις αρχές να τους κρατήσουν ενήμερους για το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας (...)». Στις 21 Μαΐου 2012 οι βελγικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι στον προσφεύγοντα είχε παραχωρηθεί καθεστώς πρόσφυγα στο Βέλγιο στις 9 Μαΐου 2012.

⁵ 'Σχέδιο δράσης' (action plan στα αγγλικά), αποτελεί το κείμενο το οποίο το κράτος κατά του οποίου στρέφεται μία απόφαση του Δικαστηρίου διαβιβάζει στη Γραμματεία Εκτέλεσης των αποφάσεων του Δικαστηρίου, εντός προθεσμίας 6 μηνών από τότε που η απόφαση καθίσταται οριστική. Στο σχέδιο δράσης παρουσιάζονται τα μέτρα που το κράτος προτίθεται να υιοθετήσει, προκειμένου να ανταποκριθεί στις συμβατικές υποχρεώσεις του και να αντιμετωπίσει τόσο τα ειδικά, όσο και τα γενικά μέτρα συμμόρφωσης προς την απόφαση.

⁶ Εντός της προθεσμίας που τέθηκε από την Επιτροπή Υπουργών.

ρήτρα κυριαρχίας του Κανονισμού αυτού⁷. Αναφορικά με τους αιτούντες άσυλο για τους οποίους η Ελλάδα θεωρούνταν υπεύθυνη πριν την απόφαση *M.S.S.*, όταν οι βελγικές αρχές είναι βέβαιες ότι ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός είναι παρών στο Βέλγιο, εξετάζουν την αίτησή του σύμφωνα με τη ρήτρα κυριαρχίας.

9. Γενικότερα, ανεξάρτητα από το ποιο Κράτος είναι κατ' αρχή υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου σύμφωνα με τα κριτήρια που τίθενται στον Κανονισμό Δουβλίνο, όταν ένας αλλοδαπός υπήκοος ισχυρίζεται ότι η γενική κατάσταση στο κράτος αυτό παραβιάζει το Άρθρο 3 και ότι τούτο έχει αποδειχτεί (ιδιαίτερα βάσει των εκθέσεων διεθνών οργανισμών), το Βέλγιο εξετάζει την αίτηση ασύλου σύμφωνα με τη ρήτρα κυριαρχίας. Η κατάσταση αυτή έχει είδη προκύψει αναφορικά με ένα άλλο κράτος μέλος του Κανονισμού Δουβλίνο εκτός της Ελλάδας.

Οι αντιρρήσεις που μπορεί να έχει ο αιτών κατά της εξέτασης της αίτησης ασύλου του από ένα άλλο κράτος-μέλος εκτός του Βελγίου συμπεριλαμβάνονται πλέον στη λίστα των τυπικών ερωτήσεων που υποβάλλονται στους αιτούντες άσυλο⁸. Το προσωπικό που είναι υπεύθυνο να λαμβάνει τις δηλώσεις των αιτούντων άσυλο έχει λάβει οδηγίες να τους ρωτάει συγκεκριμένα αν έχουν τέτοιου είδους αντιρρήσεις.

3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία

10. Υπενθυμίζεται ότι στην απόφασή τους που υιοθετήθηκε στην 1120^η συνάντηση (Σεπτέμβριος 2011) (DH), οι Αναπληρωτές Υπουργοί «εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για το ότι το Βέλγιο σταμάτησε να μεταφέρει αιτούντες άσυλο» στην Ελλάδα.

11. Τα μέτρα τα οποία γενικότερα αφορούν στην εφαρμογή της ρήτρας κυριαρχίας, φαίνονται να είναι τα κατάλληλα και υιοθετήθηκαν αμέσως. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά την απόφασή του της 21 Δεκεμβρίου 2011, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρείχε διευκρινήσεις για την εφαρμογή της ρήτρας κυριαρχίας του Κανονισμού Δουβλίνο. Ο ακριβής τρόπος με τον οποίο εφαρμόζεται η ρήτρα αυτή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν φαίνεται να εμπίπτει εντός του πεδίου της εποπτείας, σύμφωνα με το Άρθρο 46 της Σύμβασης, από την Επιτροπή Υπουργών της εκτέλεσης από το Βέλγιο αυτής της πλευράς της απόφασης *M.S.S.*

12. Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε συνεπώς να εξετάσει την πιθανότητα να κλείσει την εποπτεία των γενικών μέτρων που έχουν ληφθεί από το Βέλγιο για να προληφθούν παρόμοιες παραβιάσεις του Άρθρου 3.

B. Απάντηση στην παραβίαση του Άρθρου 13

1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου

13. Κατά την επίμαχη περίοδο ο προσφεύγων είχε στη διάθεσή του μια προσφυγή χωρίς ανασταλτική ισχύ ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών Αλλοδαπών (CCE) για να ακυρώσει την απόφαση απέλασης και μια προσφυγή για την εκτέλεση της απόφασης σύμφωνα με την υπερεπείγουσα διαδικασία (επίσης ενώπιον της CCE). Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι κανένα από τα ένδικα αυτά βοηθήματα δεν αποτελούσε ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο με το οποίο ο προσφεύγων θα μπορούσε να λάβει ταυτόχρονα αναστολή της εκτέλεσης του επίμαχου μέτρου (δηλ. την αναστολή της εκτέλεσης του μέτρου απέλασης) και μια διεξοδική και ενδελεχή εξέταση των αιτιάσεων που απορρέουν από το Άρθρο 3 (παραβίαση του Άρθρου 13 σε συνδυασμό με το Άρθρο 3).

2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από το Βέλγιο

14. Το σχέδιο δράσης των βελγικών αρχών παρουσιάζει τις εξελίξεις που αφορούν στο ένδικο βοήθημα της υπερεπείγουσας διαδικασίας. Επισημαίνεται ότι αυτού του είδους η προσφυγή δεν έχει μόνο ανασταλτική ισχύ αλλά ότι επίσης το πεδίο εφαρμογής της εξέτασης παραπόνων σύμφωνα με το Άρθρο 3 από την CCE έχει διευρυνθεί. Η CCE δεν περιορίζει πλέον τον έλεγχο της στην ύπαρξη ενός «κινδύνου σοβαρής, δύσκολα

⁷ Άρθρο 3§2 του Κανονισμού «Δουβλίνο II»: «Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, κάθε κράτος μέλος δύναται να εξετάζει αίτηση ασύλου που έχει κατατεθεί από υπήκοο τρίτης χώρας, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. Στην περίπτωση αυτή, το εν λόγω κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού και αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτή την ευθύνη. Ενδεχομένως, ενημερώνει το κράτος μέλος που ήταν προηγουμένως υπεύθυνο, το κράτος μέλος που διεξάγει διαδικασία προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους ή το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του αιτούντος.»

⁸ Η σχετική ερώτηση εκφράστηκε ως εξής: «Έχετε λόγους σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής ή μεταχείρισης, που δικαιολογούν την αντίρρησή σας να μεταφερθείτε στο κράτος που είναι υπεύθυνο για την αίτηση ασύλου σας, σύμφωνα με το άρθρο 3(1), του Κανονισμού Δουβλίνο»

επανορθώσιμης βλάβης». Μετά από την απόφαση M.S.S., η CCE εξετάζει αιτιάσεις για παραβιάσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (η «Σύμβαση» ή η «ΕΣΔΑ») που υποβάλλονται από αλλοδαπούς υπηκόους. Εξετάζει ακόμα και αυτεπάγγελα το ζήτημα μιας πιθανής παραβίασης του Άρθρου 3 ως λόγο ακύρωσης που ανάγεται στη δημόσια τάξη. Η CCE θεωρεί τον κίνδυνο παραβίασης του Άρθρου 3 επαρκώς αποδεδειγμένο εάν ο αλλοδαπός υπήκοος καταδείξει, με την ιστορία του/της και τις διαθέσιμες πληροφορίες για τη χώρα προορισμού, ότι υπάρχουν ουσιαστικοί λόγοι να θεωρηθεί ότι ανήκει σε μια κατηγορία προσώπων που είναι συστηματικά εκτεθειμένη σε μεταχείριση αντίθετη με το Άρθρο 3.

3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία

15. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το ένδικο βοήθημα ενώπιον της CCE που προβλέπει την αναστολή της εκτέλεσης υπό την υπερεπείγουσα διαδικασία δεν είναι αποτελεσματικό, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι η CCE επαληθεύει εάν οι προσφεύγοντες είχαν προσκομίσει «την συγκεκριμένη απόδειξη του ανεπανόρθωτου χαρακτήρα της ζημίας που μπορούσε να προκύψει από την επικαλούμενη ενδεχόμενη παραβίαση του άρθρου 3, αυξάνοντας το βάρος της απόδειξης σε τέτοιες διαστάσεις που καθιστούσαν αδύνατη την εξέταση επί της ουσίας του κινδύνου της επικαλούμενης παραβίασης» (§ 389 της απόφασης). Η μεταστροφή της σχετικής νομολογίας που περιγράφεται παραπάνω, φαίνεται με μια πρώτη ματιά να απαντά στις ανησυχίες που εξέφρασε το Δικαστήριο. Από την άποψη αυτή, οι αποφάσεις που ελήφθησαν από τη Γενική Συνέλευση της CCE στις 17 Φεβρουαρίου 2011 (βλ. επίσης την με την ίδια ημερομηνία ανακοίνωση τύπου της CCE)⁹ και μια απόφαση της CCE τον Ιανουάριο 2012 με την οποία κρίθηκε ότι η μεταφορά ενός αιτούντος άσυλο σε μία χώρα (άλλης από την Ελλάδα) θα ισοδυναμούσε με παραβίαση του Άρθρου 3¹⁰ αξίζει να σημειωθούν.

16. Ωστόσο, το Δικαστήριο επεσήμανε επίσης τη διαφορά στη νομολογία μεταξύ διαφορετικών τμημάτων της CCE¹¹. Θα ήταν συνεπώς χρήσιμο αν η Επιτροπή Υπουργών λάμβανε επιβεβαίωση από τις βελγικές αρχές ότι η νέα νομολογία πραγματικά εφαρμόζεται με ενιαίο τρόπο από όλα τα τμήματα της CCE. Αυτό είναι ακόμη πιο καίριο δεδομένης της απόφασης επί του παραδεκτού που υιοθετήθηκε από το Δικαστήριο στις 13 Μαρτίου 2012¹², με την οποία διεγράφη από τη λίστα των υποθέσεων μια προσφυγή που έθετε ακριβώς το ερώτημα για το αν μία απόφαση της CCE να απορρίψει μια προσφυγή, μετά τη μεταστροφή της βελγικής νομολογίας που περιγράφεται παραπάνω, ήταν σύμφωνη με το Άρθρο 13¹³. Πράγματι, η απόφαση διαγραφής της υπόθεσης από τη λίστα, βασίστηκε σε μια συμφωνία μεταξύ των μερών η οποία εγκρίθηκε από το Δικαστήριο, σύμφωνα με την οποία οι βελγικές αρχές δέχθηκαν να επανεξετάσουν διεξοδικά επί της ουσίας την αίτηση του προσφεύγοντα για παροχή ασύλου και επικουρικής προστασίας. Καθώς το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί της ουσίας του θέματος και δεδομένης της σημασίας της πρόληψης μιας συρροής παρόμοιων προσφυγών στο Δικαστήριο, κρίνεται θεμιτό η Επιτροπή Υπουργών να συνεχίσει να εξετάζει αυτό το ζήτημα.

* * *

II. Ελλάδα: αξιολόγηση του σχεδίου δράσης

17. Στις 20 Ιουλίου 2011 οι ελληνικές αρχές προσκόμισαν το σχέδιο δράσης τους για την εκτέλεση της απόφασης M.S.S.¹⁴. Το σχέδιο δράσης παραθέτει τα γενικά μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί ή / και προβλέπεται να ληφθούν και την αξιολόγησή τους από τις αρχές. Την ίδια ημερομηνία, οι αρχές επίσης κατέθεσαν στην Επιτροπή Υπουργών το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών που παρουσιάστηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 15/09/2010 και τα κύρια νομοθετικά κείμενα σχετικά με το

⁹ <http://www.rvv-cce.be/rvv/index.php/fr/nieuws/nieuws-rvv/115-nieuws>

¹⁰ <http://www.rvv-cce.be/rvv/index.php/fr/nieuws/nieuws-rvv/145-terugkeer-naar-malta-schendt-art-3-evrm>

¹¹ «Οι αποφάσεις των οποίων το Δικαστήριο είχε επίγνωση (...) επιβεβαιώνουν ότι η εξέταση των παραπόνων υπό το Άρθρο 3 που πραγματοποιήθηκε από ορισμένα τμήματα της Επιτροπής Προσφυγών Αλλοδαπών κατά το χρόνο της απέλασης του προσφεύγοντα δεν ήταν διεξοδική» (§ 389, η έμφαση προστέθηκε).

¹² Απόφαση 13 Μαρτίου 2012.

¹³ [Sebhi Alouch κατά Βελγίου, προσφυγή αριθ. 21437/11](#) (hyperlink), που κοινοποιήθηκε στη βελγική κυβέρνηση στις 08.08.2011 (Το Δικαστήριο σε εφαρμογή του Κανόνα 39 των Κανόνων Διαδικασιών, θα δώσει προτεραιότητα στην προσφυγή – Κανόνες 40-41 των Κανόνων Διαδικασιών). Αφορά στη μεταφορά του αιτούντος στην Κύπρο κατ' εφαρμογή του Κανονισμού Δουβλίνου II. Σύμφωνα με τα περιστατικά της υπόθεσης: «Στις 25 Μαρτίου 2011, ο αιτών, παραπονούμενος για τους κινδύνους που αντιμετώπιζε αν μεταφερόταν στη Συρία ή την Κύπρο και αναφερόμενος σε εκθέσεις που είχαν συνταχθεί από τη Διεθνή Αμνηστία και τον Επίτροπο του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στην απόφαση M.S.S. κατά του Βελγίου και της Ελλάδας [ΕΛ] (Αρ 30696/09, 21 Ιανουαρίου 2011), κατέθεσε προσφυγή ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών Αλλοδαπών (CCE) σύμφωνα με τη διαδικασία προσφυγών για υπερεπείγοντα θέματα για την αναστολή της εκτέλεσης της εντολής να εγκαταλείψει την επικράτεια, η οποία απορρίφθηκε με μια απόφαση που λήφθηκε την ίδια εκείνη μέρα. Μετά από προσεκτική εξέταση των απαιτήσεων της Σύμβασης και της νομολογίας στον τομέα αυτό, η CCE σημείωσε ότι η Κύπρος ήταν μέλος της ΕΕ, είχε εφαρμόσει τις οδηγίες σχετικά με το άσυλο και την υποδοχή, ότι οι διεθνείς εκθέσεις για την κατάσταση στην Κύπρο που είχαν κατατεθεί από τον αιτούντα δεν είχαν αναφερθεί κατά τη διάρκεια της συνέντευξης κατ'εφαρμογή του Δουβλίνου και ότι δεν είχε επιδείξει συγκεκριμένα τον κίνδυνο που αντιμετώπιζε στην Κύπρο να επιστραφεί στη χώρα προέλευσής του» (η έμφαση προστέθηκε).

¹⁴ Εντός της προθεσμίας που τέθηκε από την Επιτροπή Υπουργών.

άσυλο, δηλ. τον νόμο 3907/2011 «σχετικά με την ίδρυση μιας Υπηρεσίας Ασύλου και μιας Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής («νόμος 3907/2011»). Σύμφωνα με το αίτημα της Επιτροπής να ενημερώνεται τακτικά, πρόσθετες πληροφορίες της διαβιβάστηκαν τον Ιανουάριο, το Μάρτιο και το Μάιο 2012. Οι πληροφορίες αυτές περιλάμβαναν μερικές από τις απαντήσεις των ελληνικών αρχών στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) (CPT/Inf(2012)1 και (2012)2). Όλες αυτές οι πληροφορίες ελήφθησαν υπόψη στην παρούσα Έκθεση.

A. Απάντηση στις παραβιάσεις του Άρθρου 3 που απορρέουν από τις συνθήκες κράτησης

i) Συνθήκες κράτησης των αιτούντων άσυλο

1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου

18. Στην απόφαση *M.S.S.*, το Δικαστήριο κατέληξε ότι ο προσφεύγων είχε υποστεί εξευτελιστική μεταχείριση λόγω των συνθηκών κάτω από τις οποίες κρατήθηκε στο κέντρο κράτησης κοντά στο Διεθνές Αεροδρόμιο της Αθήνας το 2009 (συνωστισμός, έλλειψη κρεβατιού / στρώματος, ανεπαρκής εξαερισμός, μη τακτική πρόσβαση σε τουαλέτες ή παροχές υγιεινής, καθόλου υπαίθρια άσκηση). Παρόμοιες διαπιστώσεις που αφορούν στις συνθήκες κράτησης στις αστυνομικές συνοριακές εγκαταστάσεις στο Κορδελιό (περιφέρεια Θεσσαλονίκης) και στο κέντρο κράτησης της Σάμου είχαν γίνει σε προηγούμενες αποφάσεις (*Tabesh* και *A.A.*). Στην απόφασή *R.U* της 7 Ιουνίου 2011, το Δικαστήριο, επαναλαμβάνοντας τα συμπεράσματα της απόφασης *S.D.*, έκρινε ότι είχε λάβει χώρα παραβίαση του Άρθρου 3 σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στα κέντρα κράτησης στο Σουφλί (περιφέρεια Έβρου) και στην Πέτρου Ράλλη (Αθήνα). Τέλος, στην απόφασή *Efremidze* της 21 Ιουνίου 2011, κατέληξε σε παρόμοιο συμπέρασμα σχετικά με τις εγκαταστάσεις της συνοριακής αστυνομίας στη Θέρμη (περιφέρεια Θεσσαλονίκης).

19. Η εκτέλεση αυτής της σειράς αποφάσεων σχετικά με τις συνθήκες κράτησης των παράνομων μεταναστών και αιτούντων άσυλο, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων (μια πτυχή που προβλήθηκε στην απόφαση *Rahimi*), εξετάζεται από την Επιτροπή Υπουργών στο πλαίσιο της απόφασης *M.S.S.*, ενώ τα μέτρα που λαμβάνονται σε σχέση με τις παραβιάσεις του Άρθρου 5 που διαπιστώθηκαν στις υποθέσεις αυτές, εξετάζονται χωριστά (ομάδα υποθέσεων *S.D.*).

2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα

20. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, το κύριο μέσο αντιμετώπισης των ελλείψεων στον τομέα των συνθηκών κράτησης είναι η ίδρυση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής εντός του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Η υπηρεσία αυτή λειτουργεί ως Διεύθυνση. Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής θα αποτελείται από την Κεντρική Υπηρεσία, καθώς και από Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΠΥ) και έκτακτες ή κινητές Μονάδες Πρώτης Υποδοχής (σύμφωνα με το νόμο 3907/2011 και την κοινή υπουργική απόφαση της 26/01/2012). Τα ΚΠΥ θα χρησιμεύουν ως σημεία εξακρίβωσης, καταγραφής και ταυτοποίησης των υπηκόων τρίτων χωρών. Μετά από παραμονή στις εγκαταστάσεις αυτές, οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα παραπέμπονται σε διαδικασίες σύμφωνα με την κατάστασή τους και τις ανάγκες διεθνούς προστασίας τους. Αναμένεται ότι η διαδικασία θα ολοκληρώνεται εντός 15 ημερών (πιθανή παράταση άλλων 10 ημερών). Όσοι ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες θα τυγχάνουν χωριστού χειρισμού.

21. Κατά τη διάρκεια του 2011 είχε προγραμματιστεί η δημιουργία 30 ΚΠΥ σε ολόκληρη τη χώρα. Υπογράφηκαν συμβόλαια για την ανέγερση νέων συνοριακών αστυνομικών τμημάτων / κέντρων πρώτης υποδοχής στην Αλεξανδρούπολη, τον Έβρο, την Ορεστιάδα και το Διδυμότειχο. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που δόθηκαν από τις ελληνικές αρχές, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής εγκαινιάστηκε τον Μάιο του 2012 και ορίσθηκε ο Διευθυντής της. Η διαδικασία πρόσληψης προσωπικού βρίσκεται σε εξέλιξη. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ίδρυση του πρώτου κέντρου ελέγχου στον Έβρο αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία (Σεπτέμβριος 2012).

22. Οι ελληνικές αρχές παρείχαν επίσης πληροφορίες σχετικά με τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στα κέντρα κράτησης των περιοχών των συνόρων (Περιφέρεια Έβρου), των οποίων οι ελλείψεις είχαν επισημανθεί από το Δικαστήριο και στη συνέχεια από τη CPT¹⁵. Τεχνικές και άλλες βελτιώσεις πραγματοποιούνται σε διάφορα, υπάρχοντα κέντρα κράτησης στις συνοριακές περιοχές στον Έβρο, την Αλεξανδρούπολη, τη Ροδόπη και την Ορεστιάδα (ιδιαίτερα στα κέντρα κράτησης στο Σουφλί, το Φυλάκιο

¹⁵ CPT, Δημόσια Δήλωση σχετικά με την Ελλάδα, 15 Μαρτίου 2011, CPT/Inf(2011)10.

Κυπρίνου-Έβρου, τον Πόρο, το Τυχρό, τις Φερρές, τους Μεταξάδες, τη Νέα Βύσσα). Αυτές περιλαμβάνουν το βάψιμο, την αποκατάσταση των χώρων υγιεινής, την τοποθέτηση κρεβατιών, καθώς και άλλες εργασίες συντήρησης και επιδιόρθωσης. Επιπλέον, εγκρίθηκαν κονδύλια για τεχνικές βελτιώσεις σε άλλα υπάρχοντα κέντρα κράτησης (στη Βέννα-Ροδόπη, τα νησιά Χίο και Σάμο και την περιφέρεια Αττικής).

3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία

23. Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να επισημάνει ότι η ίδρυση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και ο διορισμός του Διευθυντή της αποτελούν θετικές εξελίξεις. Επιπλέον, θα μπορούσε να χαιρετίσει τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν με στόχο την ίδρυση των ΚΠΥ, τα οποία φαίνεται ότι θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις στον τομέα των συνθηκών κράτησης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα μπορούσε να καλέσει τις ελληνικές αρχές να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους ώστε να επιτευχθεί η αποτελεσματική λειτουργία αυτών των κέντρων. Η απλοποίηση του νομικού πλαισίου και η επικέντρωση στη στελέχωση των ΚΠΥ φαίνονται ως ιδιαίτερα καίρια μέτρα.

24. Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι στην απόφαση *M.S.S.* το Δικαστήριο επεσήμανε «ότι σύμφωνα με διάφορες εκθέσεις διεθνών οργάνων και μη κυβερνητικών οργανώσεων [...] η συστηματική κράτηση των αιτούντων άσυλο χωρίς ενημέρωση για τους λόγους της κράτησής τους είναι γενικευμένη πρακτική των ελληνικών αρχών»¹⁶. Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να καλέσει τις ελληνικές αρχές να διευκρινίσουν πώς αντιμετωπίζουν σήμερα το θέμα αυτό λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι, όπως σημειώθηκε από τον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη¹⁷, απουσιάζει ένας μηχανισμός ο οποίος θα επέτρεπε τον εντοπισμό εκείνων που χρειάζονται διεθνή προστασία ανάμεσα σε εκείνους που εισέρχονται στη χώρα.

25. Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε επίσης να χαιρετήσει τις προσπάθειες που αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στην περιφέρεια του Έβρου¹⁸. Δεδομένης της συνεχούς εισροής παρανόμων μεταναστών, ιδιαίτερα μέσω των παραμεθωρίων περιοχών της Ελλάδας, η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να προτρέψει τις ελληνικές αρχές να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειες αυτές και να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις συστάσεις της CPT, καθώς και των εθνικών φορέων που ασχολούνται με αυτόν τον τομέα (Συνήγορος του Πολίτη και Ελληνική Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) και τους φορείς της ΕΕ. Θα μπορούσε να σημειωθεί ότι η Επιτροπή της ΕΕ τόνισε την ανάγκη υιοθέτησης ενός σχεδίου δράσης έκτακτης ανάγκης για τον Έβρο που θα περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση των αναγκών και των διαθέσιμων πόρων. Η ανάγκη της πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων που παρέχονται από κεφάλαια της ΕΕ και της υλοποίησης όλων των απαραίτητων διοικητικών και νομικών βημάτων είναι ύψιστης σημασίας.

26. Υπενθυμίζεται επίσης ότι στην απόφαση *M.S.S.* το Δικαστήριο διαπίστωσε μια παραβίαση του Άρθρου 3 λόγω των συνθηκών κράτησης στο κέντρο κράτησης κοντά στο Διεθνές Αεροδρόμιο της Αθήνας. Καθώς αναφέρθηκε μόνο ότι μια ειδική περιοχή με χωρητικότητα στέγασης 10 ατόμων ορίστηκε μέσα στο αεροδρόμιο, η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να καλέσει τις ελληνικές αρχές να παρέχουν πρόσθετες επικαιροποιημένες πληροφορίες. Επικαιροποιημένες πληροφορίες χρειάζονται επίσης σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στις εγκαταστάσεις στην Πέτρου Ράλλη (περιφέρεια Αθηνών) δεδομένων των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου στη απόφαση *R.U.*¹⁹

ii) Συνθήκες κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων

1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου

27. Στην απόφαση *Rahimi*, η οποία εξετάζεται από την Επιτροπή Υπουργών από κοινού με την υπόθεση *M.S.S.*, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο προσφεύγων υπέστη εξευτελιστική μεταχείριση λόγω της αδυναμίας των αρχών να λάβουν υπόψη την εξαιρετικά ευπαθή κατάστασή του λόγω της ηλικίας του (15 ετών την εποχή εκείνη), της προσωπικής του κατάστασης (ασυνόδευτος ανήλικος αιτών άσυλο) και των συνθηκών κράτησης, ενόσω εκκρεμούσε η απέλασή του, στο Κέντρο Παγανής (Λέσβος) το 2007, κυρίως εξαιτίας του σοβαρού υπερπληθυσμού, των κακών συνθηκών υγιεινής (ανεπαρκής αριθμός τουαλετών, ντους και στρωμάτων, ανεπαρκής εξαερισμός) και της έλλειψης οποιασδήποτε δραστηριότητας και επαφής με τον έξω κόσμο.

2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα

¹⁶ Παράγραφος 226.

¹⁷ Ετήσια έκθεση 2011 (μόνο στα Ελληνικά).

¹⁸ Από την άποψη αυτή, θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη ότι η κατάσταση στον Έβρο έχει χαρακτηριστεί ως «ανθρωπιστική κρίση», βλ. Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «Αντιμετωπίζοντας μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η κατάσταση ατόμων που περνούν τα ελληνικά χερσαία σύνορα με παράνομο τρόπο» Θεματική έκθεση, Μάρτιος 2011.

¹⁹ Βλ. επίσης τις σχετικές συστάσεις της CPT.

28. Τον Οκτώβριο 2009 το κέντρο κράτησης Παγανής έκλεισε (§ 48 της απόφασης). Από τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις ελληνικές αρχές, φαίνεται ότι, σύμφωνα με το νέο νομοθετικό πλαίσιο, θα πρέπει να αποφεύγεται η κράτηση ανηλίκων που έχουν αιτηθεί άσυλο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Όταν λήξει η μεταβατική περίοδος, οι οικογένειες με ανηλικούς καθώς και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα τοποθετούνται χωριστά μέσα στα ΚΠΥ. Δραστηριότητες αναψυχής και πρόσβαση στην εκπαίδευση προβλέπονται για τους ανηλικούς. Παρόμοιες ρυθμίσεις προβλέπονται για τους ανηλικούς (είτε συνοδευόμενους είτε ασυνόδευτους) που ζουν παράνομα στη χώρα και δεν έχουν υποβάλει αίτηση ασύλου.

29. Ο εισαγγελέας της περιφέρειας Ροδόπης (περιοχή Έβρου) απέστειλε έγγραφο σε όλους τους εισαγγελείς αυτής της παραμεθόριας περιοχής, υποδεικνύοντας ότι υπό την ιδιότητά του ως κηδεμόνα ανηλίκων, ο εισαγγελέας πρέπει να διασφαλίσει ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα μεταφέρονται σε ειδικά κέντρα υποδοχής. Επιπλέον, ο εισαγγελέας της Ροδόπης έδωσε οδηγίες ότι οι ανήλικοι δεν θα πρέπει να υπόκεινται σε ποινικές διώξεις με μόνη αιτία την παράνομη είσοδό τους στη χώρα και ότι οι γονείς που συνοδεύουν ανηλικούς θα πρέπει επίσης να αφήνονται ελεύθεροι.

3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία

30. Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να επισημάνει ότι σύμφωνα με το νέο νομοθετικό πλαίσιο, η κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων φαίνεται να επιβάλλεται κατ' εξαίρεση. Ωστόσο, δεν είναι σαφές από τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν το πώς εφαρμόζεται αυτό το μέτρο. Η Επιτροπή θα μπορούσε να ζητήσει από τις ελληνικές αρχές να δώσουν συγκεκριμένες πληροφορίες για την τρέχουσα κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε σχέση με την κράτηση και να επιβεβαιώσουν το κατά πόσο η κράτηση επιβάλλεται όντως κατ'εξαίρεση.

31. Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στις ελλείψεις του ελληνικού συστήματος σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλικούς που εισέρχονται παράνομα στη χώρα και αιτούνται άσυλο. Το Δικαστήριο είχε επισημάνει ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι καταγράφονταν από τις αρχές στη Λέσβο ως συνοδευόμενοι και ότι αναθέτονταν αυθαίρετα σε ενήλικες που περιγράφονταν ως «αδερφός» ή «ξάδερφός» τους και ότι δεν είχε διοριστεί κηδεμόνας για αυτούς (*Rahimi*, §§ 68-69). Στο πλαίσιο αυτό, οι ελληνικές αρχές θα μπορούσαν να προσκληθούν να ενημερώσουν την Επιτροπή Υπουργών για τρέχουσες πρακτικές σχετικά με τον εντοπισμό / κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων και την ανάθεση κηδεμόνων σε αυτούς. Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να παρασχεθούν πληροφορίες για τη συνέχεια που δόθηκε στις παραπάνω αναφερθείσες οδηγίες του Εισαγγελέα της περιφέρειας της Ροδόπης καθώς και το κατά πόσο η πρακτική αυτή ακολουθήθηκε σε άλλες περιφέρειες (βλ. παραπάνω § 29).

iii) Παραβίαση του Άρθρου 3 που απορρέει από την έλλειψη αποτελεσματικής προσφυγής για υποβολή αιτιάσεων κατά των συνθηκών κράτησης

1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου

32. Στην απόφαση *R.U.*, το Δικαστήριο εξέτασε αν υπήρχαν στην Ελλάδα ένδικα βοηθήματα διαθέσιμα στον προσφεύγοντα, τα οποία θα έπρεπε να είχε χρησιμοποιήσει για να παραπνευθεί για τις συνθήκες κράτησής του πριν υποβάλει τις αιτιάσεις του στο Δικαστήριο. Το ΕΔΔΑ επεσήμανε ότι τέτοιο ένδικο βοήθημα δεν υπήρχε. Το μόνο ένδικο βοήθημα διαθέσιμο στον προσφεύγοντα ήταν η υποβολή αίτησης στην ιεραρχικά ανώτερη αστυνομική αρχή, της οποίας η αμεροληψία και η αντικειμενικότητα ήταν αμφισβητήσιμη. Τα δικαστήρια δεν είχαν αρμοδιότητα να εξετάσουν τις συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα κράτησης για παράνομους αλλοδαπούς²⁰.

2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα

33. Σχετικά με αυτό το θέμα οι ελληνικές αρχές επισημαίνουν την ύπαρξη δύο σχετικών διατάξεων. Το άρθρο 76 του νόμου 3386/2005, όπως τροποποιήθηκε, προβλέπει ότι σε περίπτωση που ένας αλλοδαπός υποβάλλει αντιρρήσεις, ο αρμόδιος δικαστής θα αποφασίσει για τη νομιμότητα της κράτησης ή την παράτασή της. Επιπλέον, το άρθρο 30 του νόμου 3907/2011 προβλέπει –μεταξύ άλλων– ότι, όταν αποφασίζουν για μια κράτηση ή την παράτασή της με σκοπό την απέλαση, οι αρμόδιες αρχές²¹ θα λάβουν υπόψη τους τη διαθεσιμότητα κατάλληλων χώρων κράτησης, καθώς και τη δυνατότητα εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για τους κρατούμενους. Η συνδρομή των προϋποθέσεων κράτησης θα εξετάζεται αυτεπάγγελα, κάθε τρίμηνο, από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές οι δύο προαναφερθείσες διατάξεις σε συνδυασμό αποτελούν ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο που επιτρέπει την

²⁰ Βλ. παραγράφους 59-61. Βλ. επίσης *Rahimi*, παραγράφους 74-80.

²¹ Φαίνεται ότι οι αστυνομικές αρχές είναι αρμόδιες να αποφασίσουν για την κράτηση και την παράτασή της με σκοπό την απέλαση. Η απόφαση παράτασης ελέγχεται από έναν δικαστή.

υποβολή ενστάσεων για τις συνθήκες κράτησης καθώς και τη νομιμότητα της κράτησης. Οι αρχές επισημαίνουν ότι θα τηρούν την Επιτροπή Υπουργών ενήμερη για τις εξελίξεις της νομολογίας στο πλαίσιο αυτό.

3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία

34. Οι τροποποιήσεις που επήλθαν στην εθνική νομοθεσία είναι ευπρόσδεκτες, ιδιαίτερα εφόσον τώρα προσετέθη μια ρητή αναφορά στην αρμοδιότητα του δικαστή να αποφαινεται για τη νομιμότητα της κράτησης. Τα μέτρα που παρουσιάστηκαν φαίνεται να αντιμετωπίζουν σε κάποιο βαθμό τα θέματα που σχετίζονται με την παραβίαση του Άρθρου 5§4 της Σύμβασης, τα οποία εξετάζονται χωριστά από την Επιτροπή Υπουργών υπό την ομάδα υποθέσεων *S.D.* Ωστόσο, δεν είναι σαφές σε ποιο βαθμό υφίσταται πραγματικά ένα ένδικο βοήθημα το οποίο να επιτρέπει στα άτομα να παραπονούνται όχι μόνο για τη νομιμότητα της κράτησης αλλά επίσης και για τις συνθήκες κράτησης αυτές καθαυτές. Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να καλέσει τις ελληνικές αρχές να διευκρινίσουν τον τρόπο με τον οποίο το νέο νομοθετικό πλαίσιο και η εφαρμογή του επιτρέπουν το συμπέρασμα ότι υφίσταται πλέον ένα αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα με το οποίο να μπορούν να αμφισβητηθούν οι συνθήκες κράτησης.

B. Απάντηση στις παραβιάσεις του Άρθρου 3 που απορρέουν από τις συνθήκες διαβίωσης των αιτούντων άσυλο (περιλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων) αφού αφεθούν ελεύθεροι

1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου

35. Στην απόφαση *M.S.S.* το Δικαστήριο έκρινε ότι οι ελληνικές αρχές δεν έλαβαν δεόντως υπόψη την ευάλωτη κατάσταση του προσφεύγοντα ως αιτούντος άσυλο και έπρεπε να θεωρηθούν υπεύθυνες, λόγω της αδρανείας τους, για την κατάσταση στην οποία βρέθηκε για αρκετούς μήνες, ζώντας στο δρόμο, χωρίς πόρους ή πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής και χωρίς κανέναν τρόπο κάλυψης των βασικών αναγκών του. Τέτοιες συνθήκες διαβίωσης, σε συνδυασμό με την παρατεταμένη αβεβαιότητα στην οποία παρέμεινε ο προσφεύγων και την παντελή απουσία προοπτικής βελτίωσης των συνθηκών του, εμπίπτουν στο επίπεδο σοβαρότητας που ενεργοποιεί την εφαρμογή του Άρθρου 3 της Σύμβασης (§ 263).

36. Στην υπόθεση *Rahimi*, που εξετάζεται από την Επιτροπή Υπουργών από κοινού με την υπόθεση *M.S.S.*, το Δικαστήριο κατέληξε ότι ο προσφεύγων (ασυνόδευτος ανήλικος εκείνη την εποχή) υπέστη εξευτελιστική μεταχείριση λόγω της αποτυχίας των αρχών να λάβουν επαρκή μέτρα για να του παράσχουν φροντίδα και προστασία κατά την περίοδο αφού αφέθηκε ελεύθερος (έλλειψη στέγασης, έλλειψη φροντίδας από πιθανή βία ή εκμετάλλευση). Το Δικαστήριο επεσήμανε ότι λόγω της αδιαφορίας των αρχών, ο προσφεύγων, ο οποίος αφέθηκε στην τύχη του να φροντίζει για τον εαυτό του, θα πρέπει να βίωσε βαθιά αγωνία και ανησυχία, ιδιαίτερα από τη στιγμή που αφέθηκε ελεύθερος έως την ανάληψη της φροντίδας του από τη μη κυβερνητική οργάνωση Άρσις.

2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα

37. Οι ελληνικές αρχές υπέδειξαν ότι τα κύρια μέσα αντιμετώπισης των ελλείψεων στους τομείς που εντόπισε το Δικαστήριο σχετικά με τους παράνομους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο, θα είναι η βραχυπρόθεσμη παραμονή τους στα ΚΠΥ. Θα παρέχεται φροντίδα και ιατρική περίθαλψη σε αυτούς και οι βασικές υλικές τους ανάγκες θα καλύπτονται. Όσοι υποβάλλουν αίτηση ασύλου θα παραπέμπονται στα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου. Εκκρεμότητας της σχετικής απόφασης, ο αιτών άσυλο θα παραπέμπεται στις κατάλληλες στεγαστικές δομές. Επιπλέον, στους αιτούντες άσυλο θα παρέχεται ένα ειδικό ατομικό δελτίο.

38. Κέντρα στέγασης για ευάλωτες ομάδες (ιδιαίτερα ασυνόδευτους ανηλίκους) λειτουργούν σε διαφορετικές περιοχές της χώρας (π.χ. Κρήτη για 25 ανηλίκους, Βόλος – 2 κέντρα και τα δύο για ανηλίκους, συνολική χωρητικότητα 54, Λέσβος για 96 ανηλίκους, Θεσσαλονίκη για 30 ανηλίκους, Αθήνα – 2 κέντρα, ένα για ανηλίκους-συνολική χωρητικότητα 230, Λαύριο για 320 άτομα). Προβλέπεται ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα παραπέμπονται σε αρμόδιους οργανισμούς που θα παρέχουν ιατρική και κοινωνική βοήθεια.

3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία

39. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στο συμπέρασμά του στην υπόθεση *M.S.S.* σχετικά με την παραβίαση του άρθρου 3 λόγω των συνθηκών διαβίωσης του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο τόνισε «η κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο προσφεύγων διαρκεί από την μεταφορά του στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2009 και συνδέεται με το καθεστώς του ως αιτούντα άσυλο και με το ότι η αίτηση ασύλου του δεν εξετάστηκε ακόμη από τις ελληνικές αρχές. Το Δικαστήριο θεωρεί δηλαδή ότι οι ελληνικές αρχές μπορούσαν, αν είχαν ενεργήσει με ταχύτητα στην εξέταση της αίτησης ασύλου του προσφεύγοντα, να είχαν περιορίσει ουσιαστικά τα βάσανα

του».²² Ενόψει του σκεπτικού του Δικαστηρίου φαίνεται ότι η αποτελεσματική λειτουργία της διαδικασίας ασύλου (βλ. παρακάτω § 42 και μετά) θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στην πρόληψη της παραβίασης του άρθρου 3 λόγω των συνθηκών διαβίωσης.

40. Οι πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες των ΚΠΥ να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης που επισημάνθηκαν από το Δικαστήριο είναι ευπρόσδεκτες. Ωστόσο, καθώς τα ΚΠΥ δεν έχουν αρχίσει ακόμα να λειτουργούν και καθώς δεν έχουν δοθεί λεπτομερείς πληροφορίες για τις σημερινές συνθήκες διαβίωσης των παράνομων μεταναστών / αιτούντων άσυλο, η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να καλέσει τις αρχές να διευκρινίσουν τα συγκεκριμένα μέτρα που έχουν ληφθεί και τα μέτρα που προβλέπονται για την αποφυγή παρόμοιων παραβιάσεων. Όσον αφορά στο ειδικό ατομικό δελτίο αιτούντος άσυλο, υπενθυμίζεται ότι η κάρτα (ροζ κάρτα) που τους επιτρέπει να εργάζονται και να έχουν πρόσβαση σε υγειονομική φροντίδα επικρίθηκε από το Δικαστήριο ως μη έχουσα πρακτική αξία (§ 261 της απόφασης *M.S.S.*). Συνεπώς οι αρχές θα μπορούσαν να προσκληθούν να προσδιορίσουν την αποτελεσματικότητα των νέων ειδικών ατομικών δελτίων που θα παρέχονται μετά την αναχώρηση από τα κέντρα ελέγχου.

41. Όσον αφορά στην κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο επεσήμανε στην υπόθεση *Rahimi* ότι η στέγαση του αιτούντος και γενικά η φροντίδα του, παρεχόταν μόνο από μη κυβερνητικές οργανώσεις. Επιπλέον και με αναφορά στις διαπιστώσεις του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη, το Δικαστήριο επεσήμανε την έλλειψη οποιασδήποτε πολιτικής που να στοχεύει στην προστασία ασυνόδευτων ανηλίκων αφού αφεθούν ελεύθεροι, καθώς καμία προσπάθεια δεν καταβάλλεται για να προστατευθούν από πιθανή βία και εκμετάλλευση (§ 91-92). Λαμβάνοντας υπόψη το αυξημένο ποσοστό παράνομων μεταναστών / αιτούντων άσυλο που εισήλθαν στην Ελλάδα το 2011 (20.002 άτομα το πρώτο εξάμηνο του 2011) και τις περιορισμένες –σε απόλυτους αριθμούς– δυνατότητες στέγασης που αναφέρονται στο ελληνικό σχέδιο δράσης, η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να καλέσει τις ελληνικές αρχές να παρέχουν πληροφορίες για τα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση των ανησυχιών που εκφράστηκαν από το Δικαστήριο.

Γ. Απάντηση στην παραβίαση του Άρθρου 13 σε συνδυασμό με το Άρθρο 3 που απορρέει από τις ελλείψεις στην εξέταση των αιτήσεων ασύλου

1) Περίληψη των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου

42. Στην απόφαση *M.S.S.* το Δικαστήριο εντόπισε ελλείψεις στην εξέταση της αίτησης ασύλου του προσφεύγοντα από τις ελληνικές αρχές και του κινδύνου που εκείνος αντιμετώπιζε να επιστραφεί, άμεσα ή έμμεσα, στη χώρα καταγωγής του χωρίς καμία σοβαρή εξέταση της ουσίας της αίτησής του για άσυλο και χωρίς να έχει πρόσβαση σε μια αποτελεσματική προσφυγή. Ειδικότερα, το Δικαστήριο επεσήμανε καταρχάς τις ελλείψεις στην πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου και στην εξέταση των αιτήσεων ασύλου [ανεπαρκής πληροφόρηση των αιτούντων άσυλο σχετικά με τις διαδικασίες που ακολουθούνται, δύσκολη πρόσβαση στο τμήμα Αλλοδαπών Αττικής (Αθήνα, Πέτρου Ράλλη), μη αξιόπιστο σύστημα επικοινωνίας μεταξύ των αρχών και των αιτούντων άσυλο, ανεπάρκεια διερμηνέων και έλλειψη κατάρτισης του προσωπικού που είναι υπεύθυνο για τη διενέργεια των προσωπικών συνεντεύξεων, έλλειψη νομικής συνδρομής που στερεί ουσιαστικά τους αιτούντες από νομικό παραστάτη, υπερβολικά μεγάλες καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων].

43. Το Δικαστήριο εξέφρασε επίσης ανησυχία σχετικά με τις διαπιστώσεις διάφορων ερευνών που πραγματοποιήθηκαν από την Ύπατη Αρμοσσία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) οι οποίες έδειξαν ανεπάρκειες στη διαδικασία ασύλου (σχεδόν όλες οι πρωτόδικες αποφάσεις είναι απορριπτικές, διατυπωμένες με στερεότυπο τρόπο, χωρίς να δίνεται λεπτομερής αιτιολόγηση, το ποσοστό χορήγησης από τις ελληνικές αρχές ασύλου ή επικουρικής προστασίας είναι ιδιαίτερα χαμηλό, ο ρόλος του θεματοφύλακα που διαδραμάτιζαν οι συμβουλευτικές επιτροπές προσφύγων σε δεύτερο βαθμό έχει αφαιρεθεί, αποχώρηση του UNHCR από τη διαδικασία ασύλου). Τέλος, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι οι αναγκαστικές επιστροφές από την Ελλάδα σε χώρες υψηλού κινδύνου έχουν τακτικά καταγγεληθεί (από τρίτα παρεμβαίνοντα μέρη και από εκθέσεις τις οποίες συμβουλευτήκε το Δικαστήριο, § 301-320, βλ. ιδιαίτερα § 314).

2) Μέτρα που έχουν ληφθεί από την Ελλάδα

α) Διαδικασίες ασύλου με το νέο νομοθετικό πλαίσιο

44. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης προβλέπει τη δημιουργία μιας Νέας Υπηρεσίας Ασύλου (Κεντρική Υπηρεσία – Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου) που θα είναι αρμόδια για την εξέταση και τη λήψη πρωτοβάθμιων αποφάσεων για όλες τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Προβλέπει επίσης την ίδρυση μιας Αρχής

²² § 262, η έμφαση προστέθηκε.

Προσφυγών, η οποία θα είναι αρμόδια να αποφασίζει σε δεύτερο βαθμό για τις προσφυγές που ασκούνται κατά των αποφάσεων που θα λαμβάνει η Υπηρεσία Ασύλου. Αρχικά προβλεπόταν ότι οι δύο νέες υπηρεσίες θα λειτουργούσαν έως το τέλος Ιανουαρίου 2012. Ωστόσο, η προθεσμία παρατάθηκε στις 2/02/2012 για άλλους 6 μήνες²³. Σύμφωνα με το νόμο 3907/2011 ειδικά εκπαιδευμένοι δημόσιοι υπάλληλοι θα είναι υπεύθυνοι για την έκδοση πρωτοβάθμιας απόφασης σε μια αίτηση ασύλου. Η δευτεροβάθμια απόφαση θα λαμβάνεται από τις Αρχές Προσφυγών, οι οποίες θα αποτελούνται από 2 άτομα που ειδικεύονται στον τομέα του δικαίου των προσφύγων / διεθνούς δικαίου και ένα άτομο το οποίο θα υποδεικνύεται από την UNHCR.

45. Ένας συγκεκριμένος μηχανισμός για την κοινοποίηση της απόφασης επί μιας αιτήσεως διεθνούς προστασίας έχει δημιουργηθεί. Επιπλέον, προσλαμβάνονται διερμηνείς για σχεδόν όλες τις σχετικές διαδικασίες²⁴. Οι αιτούντες έχουν το δικαίωμα να συμβουλευτούν, με δικά τους έξοδα, δικηγόρους / συμβούλους, δωρεάν νομική συνδρομή παρέχεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις²⁵. Η διαδικασία ασύλου θα ολοκληρώνεται εντός 6 μηνών (κανονική διαδικασία), ενώ προβλέπεται επίσης και μια ταχεία διαδικασία (3 μήνες).

46. Την 1^η Μαρτίου 2012 εγκαινιάσθηκαν η Υπηρεσία Ασύλου και η Αρχή Προσφυγών.

β) Διαδικασίες ασύλου κατά τη μεταβατική φάση

47. Μέχρι την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων και προκειμένου να εκκαθαρισθούν οι συσσωρευμένες εκκρεμείς αιτήσεις, τέθηκε σε λειτουργία ένας μεταβατικός μηχανισμός: η εξέταση των αιτήσεων σε πρώτο βαθμό πραγματοποιείται από ειδικά εκπαιδευμένους αστυνομικούς και η απόφαση λαμβάνεται από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Η UNHCR έχει δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία. Εξασφαλίζεται επίσης η συνδρομή διερμηνέων. Η εξέταση σε δεύτερο βαθμό πραγματοποιείται από τριμελείς Επιτροπές Προσφυγών (που αποτελούνται από ένα δημόσιο υπάλληλο, ένα δικηγόρο με εξειδίκευση στον προσφυγικό δίκαιο / δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και έναν εκπρόσωπο της UNHCR). Ο αριθμός των υποθέσεων που εκκρεμούν έχει μειωθεί (38.100 αντί για τις 50.000 που είχαν αρχικά εκτιμηθεί). Επιπλέον, ο αριθμός των αιτήσεων που έγιναν δεκτές, έχει αυξηθεί. Το ποσοστό διεθνούς αναγνώρισης (περίπου 1% τα προηγούμενα έτη) έφτασε το μέσο όρο του 12,35% το 2011.

γ) Οικειοθελίες και αναγκαστικές επιστροφές

48. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει ότι σε περίπτωση απόρριψης αιτήσεως χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής και ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής, η αρμόδια αστυνομική αρχή εκδίδει απόφαση επιστροφής. Προβλέπεται μια προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης και κοινοποιείται στον υπήκοο της τρίτης χώρας. Οι διαδικασίες απομάκρυνσης υπόκεινται σε ένα σύστημα παρακολούθησης το οποίο βρίσκεται κάτω από την επίβλεψη του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη. Ο τελευταίος συνεργάζεται για το σκοπό αυτό με Διεθνείς Οργανισμούς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Μια διοικητική και μία δικαστική προσφυγή μπορούν να ασκηθούν κατά των αποφάσεων επιστροφής. Σε μερικές περιπτώσεις προβλέπεται προστασία κατά της επιστροφής (για κατηγορίες ανηλίκων και ηλικιωμένων). Οι αρμόδιες αρχές μπορεί να χορηγήσουν άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

49. Επιπλέον, οι αρχές επισημαίνουν ότι ένα από τα μέτρα που τέθηκαν σε ισχύ για να αντιμετωπίσουν την συνεχή εισροή παράνομων μεταναστών και συνεπώς να εμποδίσουν την επιδείνωση των συνθηκών κράτησης, είναι το πρόγραμμα οικειοθελών επιστροφών το οποίο ενισχύεται. Για το σκοπό αυτό, έχουν διατεθεί κεφάλαια σύμφωνα με το Μνημόνιο Συνεργασίας που υπογράφηκε μεταξύ της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Επιτροπής. Για τη διαχείριση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και των Προγραμμάτων Ανάπτυξης ιδρύθηκε μια σχετική υπηρεσία.

3) Αξιολόγηση από τη Γραμματεία

50. Η Επιτροπή Υπουργών θα χαιρετίσει τις νέες εξελίξεις ιδιαίτερα την εγκαινίαση του Τμήματος Ασύλου, την αυξημένη συμμετοχή της UNHCR στις διαδικασίες και την επανίδρυση των επιτροπών προσφυγών, καθώς και την πρόοδο που σημειώθηκε από την τελευταία κατά τη μεταβατική φάση. Όπως σημειώθηκε κατά τη συνάντηση του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ στις 8/03/2012 «έχει σημειωθεί πρόοδος σε έναν αριθμό τομέων, συμπεριλαμβανομένης [...] της αύξησης του αριθμού των υποθέσεων ασύλου που εξετάστηκαν και της μείωσης των συσσωρευμένων υποθέσεων που εκκρεμούν»²⁶. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης

²³ Άρθρο 32 παράγραφος 2, νόμος 4038/2.2.2012.

²⁴ 27 διερμηνείς έχουν ήδη διορισθεί και εργάζονται ιδιαίτερα στις περιφέρειες Αττικής και Έβρου. Χρηματοδοτούνται από Ευρωπαϊκά κονδύλια.

²⁵ Νόμος 3226/2004.

²⁶ Ανακοίνωση τύπου 8/03/2012.

για θέματα Ασύλου (EASO) παρέχει βοήθεια στην Ελλάδα και αναπτύσσει Ομάδες Υποστήριξης Ασύλου για να βοηθήσουν στην οικοδόμηση των ελληνικών υπηρεσιών ασύλου και υποδοχής.

51. Σύμφωνα με συγκλίνουσες πηγές²⁷, η αποτελεσματικότητα του συστήματος που εισάγεται σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου, δημιουργεί ωστόσο ορισμένες ανησυχίες εξαιτίας συγκεκριμένων ελλείψεων: η πρόσβαση παραμένει πολύ δύσκολη για τους αιτούντες άσυλο που δεν κρατούνται, π.χ. το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής συνεχίζει την πολιτική καταγραφής αιτημάτων μόνο για λίγες ώρες κάθε Σάββατο, με εξαίρεση τις ευπαθείς ομάδες. Η πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου εμποδίζεται επίσης στους χώρους κράτησης, ιδιαίτερα στον Έβρο. Ελλείψεις συνεχίζουν να σημειώνονται σχετικά με τη διερμηνεία, κάτι που αναμένεται να επιδεινωθεί όταν λήξουν τα προγράμματα που πραγματοποιούνται με χρηματοδότηση της ΕΕ. Επιπλέον, παρά τη βελτίωση στην ποιότητα της δευτεροβάθμιας διαδικασίας, η εργασία των Επιτροπών Προσφυγών φαίνεται να καθυστερεί λόγω μιας σειράς οργανωτικών και τεχνικών προβλημάτων. Οι ελλείψεις αυτές μπορεί να υπονομεύσουν την αποτελεσματικότητα του νέου συστήματος που στοχεύει στην παροχή ανθρωπιστικής προστασίας σε εκείνους που τη δικαιούνται. Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας ασύλου αναμένεται να έχει μια θετική επίδραση στην κατάσταση όσον αφορά στις συνθήκες κράτησης και στις συνθήκες διαβίωσης (βλ. ανωτέρω § 39). Τούτο καθίσταται ακόμα πιο σημαντικό λαμβάνοντας υπόψη τη δεινή οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Ελλάδα και τις επιπτώσεις αυτής της κατάστασης στις συνθήκες διαβίωσης.

52. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να καλέσει τις αρχές να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους ώστε να αποκατασταθεί η πλήρης πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου και να παρέχουν επικαιροποιημένες πληροφορίες για τη στρατηγική που προβλέπεται για το σκοπό αυτό (ιδιαίτερα όσον αφορά στο Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής). Οι αρχές θα μπορούσαν επίσης να προσκληθούν να ενημερώσουν την Επιτροπή για τη λειτουργία της διαδικασίας ασύλου κάτω από το νέο σύστημα το οποίο αναμένεται να αρχίσει να λειτουργεί από τον Ιούλιο 2012. Οι πληροφορίες θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν τις εξελίξεις σχετικά με την πρόσληψη μεταφραστών και ενημερωμένα στατιστικά στοιχεία για τα ποσοστά αιτήσεων ασύλου που έγιναν δεκτές / απορρίφθηκαν.

53. Σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα των αναγκαστικών επιστροφών, η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να καλέσει τις αρχές να παράσχουν επικαιροποιημένες πληροφορίες για την εφαρμογή της διαδικασίας δεδομένων των απαιτήσεων της ΕΣΔΑ²⁸. Το μέτρο των οικειοθελών επιστροφών δεν φαίνεται να εμπίπτει εντός του πλαισίου εκτέλεσης της ομάδας υποθέσεων M.S.S.

Περίληψη της προτεινόμενης αξιολόγησης

I. Όσον αφορά στο Βέλγιο:

Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να:

- εξετάσει την πιθανότητα να κλείσει την εποπτεία των γενικών μέτρων που έχουν ληφθεί από το Βέλγιο για να προληφθούν παραβιάσεις του Άρθρου 3 παρόμοιες με εκείνες που διαπιστώθηκαν από το Δικαστήριο στην απόφαση M.S.S.
- ζητήσει από τις βελγικές αρχές να επιβεβαιώσουν ότι η νέα νομολογία της CCE, που παρουσιάστηκε στο σχέδιο δράσης του Βελγίου, όσον αφορά στο ένδικο βοήθημα της αναστολής εκτέλεσης υπό την υπερεπείγουσα διαδικασία, πραγματικά εφαρμόζεται με ενιαίο τρόπο από όλα τα τμήματα της CCE.

II. Όσον αφορά στην Ελλάδα:

Η Επιτροπή Υπουργών θα μπορούσε να:

- χαιρετίσει την ίδρυση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής καθώς και τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την ίδρυση των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής τα οποία στοχεύουν στην αντιμετώπιση των ελλείψεων στον τομέα των συνθηκών κράτησης,
- καλέσει τις ελληνικές αρχές να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους ώστε να επιτευχθεί η αποτελεσματική λειτουργία αυτών των κέντρων,

²⁷ Ετήσια έκθεση του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη 2011 (μόνο στα Ελληνικά), UNHCR, Η κατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα, UNHCR παρατηρήσεις και προτάσεις, 16 Ιουνίου 2011.

(http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/WorldRefugeeDay2010/WRD2011/2011_PROTECTION_POSITIONS_EN.doc)

²⁸ Βλ M.S.S., παράγραφος 314.

- παροτρύνει τις ελληνικές αρχές, παρότι χαιρετίζει τις προσπάθειες που αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στην περιφέρεια του Έβρου, να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους και να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις σχετικές συστάσεις της CPT, καθώς και των εθνικών φορέων που ασχολούνται με αυτόν τον τομέα (Συνήγορος του Πολίτη και Ελληνική Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) και τους φορείς της ΕΕ.
- χαιρετίζει την πρόοδο που σημειώθηκε με το νέο νομοθετικό πλαίσιο για το άσυλο, ιδιαίτερα σε σχέση με την εγκαινίαση του Τμήματος Ασύλου, την αυξημένη συμμετοχή της UNHCR στις διαδικασίες και την επανίδρυση των επιτροπών προσφυγών, καθώς και την πρόοδο που σημειώθηκε από την τελευταία κατά τη μεταβατική φάση,
- καλέσει τις αρχές να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους ώστε να αποκατασταθεί η πλήρης πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου.

Η Επιτροπή ενδέχεται περαιτέρω να επιθυμεί να καλέσει τις ελληνικές αρχές να παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες και απαντήσεις στα παρακάτω θέματα:

- πώς αντιμετωπίζουν επί του παρόντος το ζήτημα της συστηματικής θέσης υπό κράτηση των αιτούντων άσυλο, που σημειώθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση *M.S.S.* (§ 226),
- επικαιροποιημένες πληροφορίες για τις τρέχουσες συνθήκες κράτησης στο κέντρο κράτησης κοντά στο Διεθνές Αεροδρόμιο της Αθήνας και στις εγκαταστάσεις στην Πέτρου Ράλλη (δεδομένων των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου στις αποφάσεις *M.S.S.* και *R.U.*),
- την τρέχουσα κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων σχετικά με την κράτηση,
- πληροφορίες για τρέχουσες πρακτικές σχετικά με τον εντοπισμό / κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων και την ανάθεση κηδεμόνων σε αυτούς,
- πληροφορίες για τη συνέχεια που δόθηκε στις οδηγίες που εκδόθηκαν από τον Εισαγγελέα της περιφέρειας της Ροδόπης σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους καθώς και το αν η πρακτική αυτή ακολουθήθηκε σε άλλες περιφέρειες,
- διευκρίνιση του τρόπου με τον οποίο το νέο νομοθετικό πλαίσιο και η εφαρμογή του επιτρέπουν το συμπέρασμα ότι υφίσταται πλέον ένα αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα με το οποίο να μπορούν να αμφισβητηθούν οι συνθήκες κράτησης,
- συγκεκριμένα μέτρα που έχουν ληφθεί και μέτρα που προβλέπεται ότι θα αντιμετωπίσουν τις συνθήκες διαβίωσης των αιτούντων άσυλο αφού αφεθούν ελεύθεροι καθώς και διευκρινήσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα του νέου ατομικού δελτίου,
- μέτρα που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση των ανησυχιών που εκφράστηκαν από το Δικαστήριο σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων αφού αφεθούν ελεύθεροι,
- επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τη στρατηγική που προβλέπεται ώστε να αποκατασταθεί η πλήρης πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου (ιδιαίτερα αναφορικά με το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής),
- επικαιροποιημένες πληροφορίες για τη λειτουργία της διαδικασίας ασύλου κάτω από το νέο σύστημα το οποίο αναμένεται να αρχίσει να λειτουργεί από τον Ιούλιο 2012 (περιλαμβανομένων των εξελίξεων σχετικά με την πρόσληψη μεταφραστών και επικαιροποιημένων στατιστικών στοιχείων για τα ποσοστά αιτήσεων ασύλου που έγιναν δεκτές / απορρίφθηκαν),
- επικαιροποιημένες πληροφορίες για την εφαρμογή των διαδικασιών της αναγκαστικής επιστροφής δεδομένων των απαιτήσεων της ΕΣΔΑ.